

Мое мое 2
С-18.

АБДУЛХАМИД САМАД

ГИРЯИ ХИРС

М/тис. 21. 7249.
 С-12

Абдулхамид Саидов	
Директор	
200000	50

Душбашт касест, ки
 дар баробари падару
 модар, хоҷару бародар
 ва ёру дӯстони зид
 Ватан дорад. Ҷлова
 бар ин гулу сабза,
 кӯшу чангил, боғу
 кӯштзор, паррандаву
 ҳайвонот ва рӯдҳову
 ҷантасорона диёрширо
 аз дилу зон дӯст
 медорад.

Handwritten signature

КИТОБРО ДАР МУҲЛАТИ ҚАЙДШУДА
 БАҶАРДОНЕД

УП «Санавора»

Мас тоғу 2
С-18.

АБДУЛЖАМИД САМАД

ГИРЯИ ХИРС

Қиуобланди давлат бичагонан
Мумкин Тоғи ба тоғи
7249-
аб

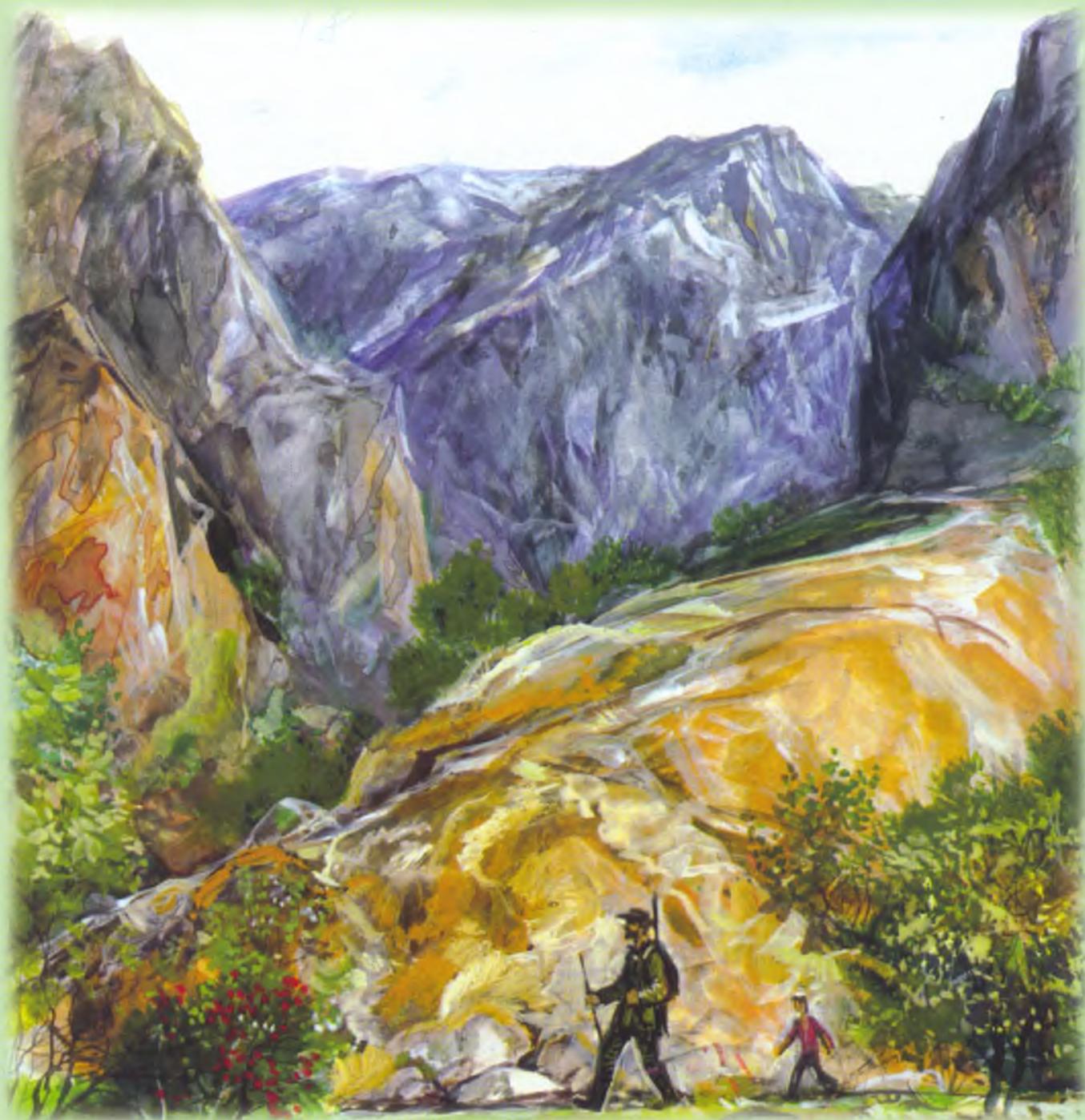

ТҒД «ИСТИҚБОЛ»
2006с

Деҳаи мо – Шикоргаҳ дар офтобрӯ, вале байни кӯҳу теппаҳои дарахтпӯш ҷойгир аст. Биноҳои деҳа дар нишебӣ паҳлу ба паҳлу, зина ба зина сохта шудаанд. Агар аз дур ба деҳа нигаред, боми яке барои дигаре мисли ҳавлӣ метобад. Хонаҳо рангорангу пасту бапанданд. Боғҳо гӯё дар сари китфи дигаре сабзида. Аз боғи худ резонед, ангуштонатон ба нӯги дарахти боғи ҳамсоя мерасад.

Бо вучуди тамошобоб будани деҳа дили кас дар фасли тирамоҳ майли сайри кӯҳсор мекунад. Махсусан баъди боридани борон ин хоҳиш меафзояд. Чунки борон боғу ҷангал, кӯҳу пуштаҳоро шуста ба онҳо гӯё

либоси нав мепӯшонад. Баргҳои гуногунранг аз шӯълаҳои офтоб медурахшанд. Кӯҳу пуштаҳо якбора зарринтоб мешаванд. Аз замин ва боғзорон бӯи мева, коху гиёҳ ба машом расида, хониши паррандагон бо оҳанги дигар ба гӯш мерасад.

Баъди борони дирӯза амакам туфанги дар меҳ овезонашро гирифта, бафурсат пок кард. Сипас аз халтачае ба қаторвазна якта–якта тир андохт. Ин нишонаи ба шикор рафтани амакам буд. Ҳарчанд, ки вай ягон бор маро ҳамроҳаш ба шикор набурдааст, напурсида ман ҳам омодаи сафар шудам. Амакам бо фурсат либос ва мӯзаҳои тагчарму пошнаҳои

дандонадори кӯҳнавардиашро пӯшид, ба борхалта нону баъзе хӯрданиҳо андохта, онро ба китф партофту аз ҳавлӣ баромад.

–Амакҷон, маро баред. – бечуръатона, лек бо зорӣ гуфтам.

–Куҷо? – пурсид.

–Кӯҳ... ҳамроҳатон...

–Ҳоло ту хурд ҳастӣ. Ба кӯҳ баромада наметавонӣ... Беҳтараш рафта бо ҷӯраҳоят бозӣ бикун, китоб бихон, – ба пасаш нанигариста гуфт амакам.

–Чӣ хел? Саҳар падарам гуфт, ки писари калон шудӣ–ку. Ҷон амакҷон, як боракак.... Аз Шумо тезтар ба кӯҳ набароям..., – аз бари амакам, ки калон–калон қадам мепартофт, монанди соя канда нашуда зорӣ кардам.

Ў борхалтаро сари шонааш дурусттар ниҳоду бепарвоёна гуфт:

–Пушаймон мешавӣ, бача. Кӯҳбарой нонхӯрӣ нест. Азоб дорад. Агар нозу нуз бикунӣ, гӯшатро мебурам.

Аз ин гапи амакам якқад парида ҳаросон кафи даст рӯи гӯшам ниҳодам.

–Не, гӯшамро набуред, амакҷон, – гуфтам. – Баъд маро бачаҳо Юсуфи якгӯша мегӯянд, масхара мекунанд...

Ин гап ба амакам форид, ки қоҳ–қоҳзанон хандид. Панҷаи калону вазнинашро ба китфам партофта ҳазломез пурсид:

–Хуб, худат гӯй, баъд ба кадом ҷазо розӣ мешавӣ?

Ман аз ин саволи вай сари калобаамро андаке гум кардам. Дар ин дунё ҷазо беҳисоб аст. Махсусан барои бачаҳо. Дар сари каме гуноҳ гӯшатро метобанд, бо химча мезананд. Эҳе, ин амаки ман дар ҷазодиҳӣ устои беҳамто аст. Вай бо шӯҳӣ гоҳе ба почакам чунон химчаҳо кӯбидааст, ки оби чашмам шашқатор, ноилоҷ хандидаам. Ба нӯги бинӣ чирт заданашро намегӯед... Лекин вай доимо аз ман хоҳиш мекунад, ки аз чашма барояш об биёрам. Агар ҳамин ҷазо бошад, ман розӣ. Ба ӯ гуфтам:

–«Ҳар рӯз аз чашма даҳ бор об биёр», – гӯед, туфатон хушк нашуда, давон–давон об меорам.

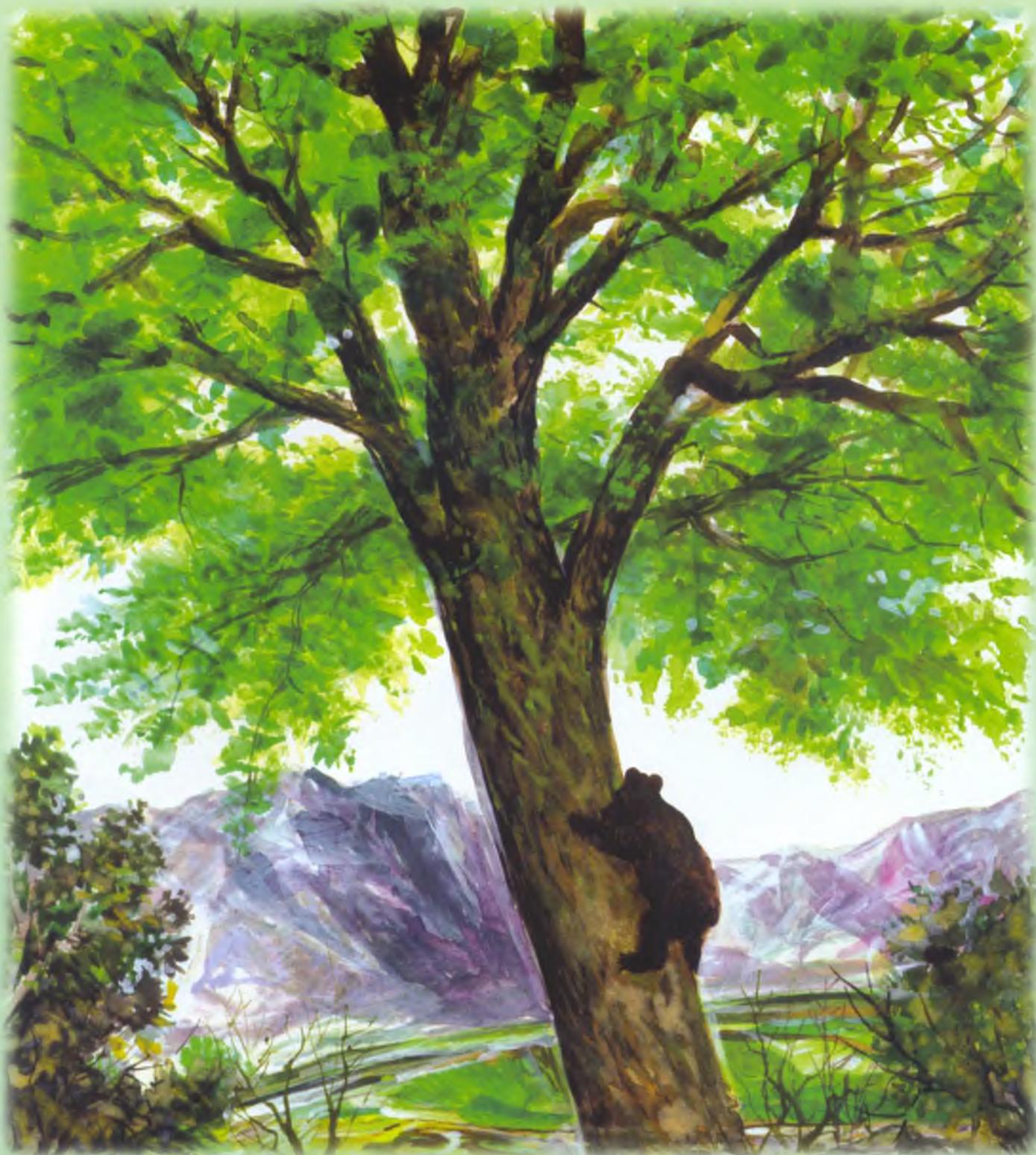
Амакам табассуме кард. Ин аломати ризо буд. Ман шод шуда, оҳи сабук кашидам. Охир, кайҳо боз мехостам, ки як бор бо амакам ба тамошои кӯҳу ҷангалҳо равам.

* * * * *

Мо то кӯҳпоя хомӯшона рафтем. Амакам бардам–бардам қадам меканд, аз пайроҳаҳо осон мегузашт, аз харсанг ба харсанг меҷаҳид. Ман ҳам саросема аз пасаш медавидаму дар буттаҳо пешпо хӯрда, баъзан меафтадам. Оқибат нафасам танг шуд, аз вай қафо мондам. Вале сир бой надодам. Росташ, ки кӯҳгардӣ кори ҳар кас набудааст. Баногоҳ амакам дар ҷояш истода, ба ман нигаристу бо лабханд гуфт:

–Ошно, нагуфтам, ки кӯҳгардӣ нонхӯрӣ нест...

Ман гӯш ба карӣ андохтам, вале бо гӯшаи чашм ба пас, ба деҳа нигаристам. Мактаб, хона, деҳаамон ба назарам аз ҳама ҷо зеботар намуд. Дилам гум зад. Хостам, ки болу пар бароварда, сӯйи деҳа бипарам. Лекин қавл пеши роҳамро гирифт.

* * * * *

Мо ба пайроҳаи борике, ки аз байни хорбуттаву харсангҳо тобхӯрон ба баландӣ мебаромад, расидем. Офтоб аллақай аз сари қуллаҳо хеле баланд

шуда буд. Аммо дар тарафи офтобнишини кӯху теппаҳо соя ба назар мерасид. Дар осмони нилгун дар баробари паррандаҳои хурд–хурд ду мурғи уқобмонанд болзанон пайи ҳам давр мезаданд. Ба назарам онҳо бо шӯълаҳои офтоб бозӣ доштанд, ки баъзан ба шавқ омада, мисли асп хиҳа мекашиданд. Ин бароям хеле аҷиб буд. Ҳама ҷо тамошобоб: чирчиракҳо беист мехонанд, шаҳпаракҳои рангоранг печутобхӯрон аз як гул ба гули дигар менишинанд. Кӯрмуше аз сӯроҳӣ баромада зиракона ба мо нигариста, худро дар нури офтоб гарм мекард. Шақшақа аз дидани мо ба ташвиш афтада, бо шақ–шақаш ғавғокунон ба тамоми ҷондорҳо «бохабар бошед: ду махлуқи ношиносу шубҳанок омад!» мегуфт. Ҳама чиз бароям ҷунон нав ва ҳаловатбахш менамуд, ки хастагиро фаромӯш кардам.

–Юсуф, – баногоҳ овози амакам маро ба худ овард.

–Лаббай, амакҷон.

–Агар ҳозир аз пеш як хирс, ду паланг, чор гург барояд, чӣ кор мекуни?

Аз ин гапи амакам саҳт тарсида, дасташро маҳкам дошта, ба ӯ ҷафс шуда, гуфтам:

–Хирсу паланг, боз гург?... Э, онҳо бо якдигар ҷанг мекунанд, мо мегурезем...

–Агар онҳо ҷӯра бошанд–чӣ? Яке ҳучум кунанд? – бо завқ хандида гуфт амакам.

–Ҳучум? Не... дар ҷоямон мешинем. Ба мо кордор намешаванд.

–Кӣ гуфт?

–Падарам. «Агар сағи газанда ба ту ҳамла кунад – гуфт, – нагурезу дар ҷоят бишин. Ба ту кордор намешавад».

–Инҳо сағ не, хирсу паланг, гург.

–Шумо маро натарсонед. Ин ҷо хирсу паланг надорад, – ҷавоб додам ба ӯ.

–Э нодон, дар паси ҳар кӯху теппа гала–гала мегарданд.

–«Гала–гала!», – нидо кардам дар дил ва аз воҳима баданам ларзид. Не, ман як маротиба хирсу паланг, ҳатто шеру филро аз наздик дидаам. Лекин дар боғи ҳайвонот. Он ҷо паррандаҳоро бо шавқ тамошо кардам, ба фили лаванд, ки гӯшҳояшро ба зӯр ҷунбонда, пашша сур мекард, себ додам. Ба ҳоли палангу шер раҳмам омад. Онҳо дар паси панҷара малулу сархам истода, гоҳ–гоҳ дилтангона наъра мекашиданд. Аммо акнун аз даҳшати баногоҳ пайдо шудани даррандаҳо дар дилам ларза афтад.

Амакам аз биму ҳароси ман завқ бурд. «Э, тарсончак, сояи даррандаеро надида, рангу рӯят дока барин сафед шуд–ку» – гуфт ӯ ва баъд дар бораи кадом ҳайвони афсонавие гап зад. Нақлаш ҳам даҳшатовар буд. Вале як чиз маро таскин меод. Шикорчиҳо, хайрият, ки доим ба даррандаҳо голиб меомаданд.

Аз дараи калон, ки чо–чо дарахтони дӯлонаю себ дошт, гузаштем. Акнун сар–сари ёла қадам монда будем, ки аз дарахтзори поин қаҳ–қаҳи як села кабк ба гӯш омад. Ҳамоно аз теппаи рӯ ба рӯ, аз байни хорбуттаҳо чор–панҷ кабки дигар ҷавоб гардонданд. Эҳе, дара пури хониши кабк шуд. Мехостам ба тарафи кабкҳо тозам, вале амакам маро ба ақиб тела дод. Вай ҳайкалвор дар ҷояш истоду ҷиддӣ ангушт ба лаб ниҳода, бо ишора амр кард: садое набарор. Ранги рӯяш дигар шуда буд. Дар хаёлам нафас намекашид. Ӯ борхалтаро оҳиста ба замин гузошта, камон аз китф гирифт аз қаторвазна ба он тир ҷо кард. Аз борхалта як порча махмалро, ки бо парҳои ҳархелаву зебои кабк моҳирона оро дода шуда буд ва онро «гургак» меномид, бароварда, онро ба рӯяш кашид. Сипас бо эҳтиёт, вале чолокона равон шуд. Таппиши дилам афзуд.

–«Кучо меравад? Чӣ кор мекунад? Мепарронад?.. Барои чӣ?! Дар хона кабк дорем–ку. Барои як кабки дӯстдораш гурбаро зада кушт–ку», – гуфтам ба худ.

Ман ҳам кабкро дӯст медорам. Субҳгоҳон бо овози кабк аз хоб хеста шод мешавам...

Амакам ҳам–ҳам, нӯг–нӯги по қадамзанон ба ҷои кабкҳо наздик мешуду ташвиши ман афзун. Вай ҳоло хато нарафтани тирро фикр мекарду бас. Хислаташро нағз медонам. Баъзан ӯ гунҷишкро ҳам мепарронад... Ана ӯ, ҳамон «гургак», ниқоби фиреби паррандагон ба

рӯяш, дар паси хорбуттае сари зону шинак гирифт. Камонро тарафи кабкҳо, ки шояд дар таги дарахти дӯлона дон мечиданд, рост кард. «Оҳо, мепарронад» гуфтаму пеши чашмонам сиёҳ шуд. Хостам фарёд зада кабкҳоро бирамонам, то аз тири сӯзон бираҳанд. Боз аз гӯштоби амакам андешида, овоз набаровардам. Не, нашуд. «А–ма–а–ак!» – дод зада, сипас муштамро газидам. Кабкҳо якбора рамида, ғуҷғуҷкунон парида, дар паси теппа нопадид шуданд.

–Овозат би–ги–ра–а–д! Эй каллакаду, нагуфтам, ки садо набарор! – дод зад амакам, ки аз қаҳру ғазаб рӯяш мисли махмали дасташ сурх шуда буд ва дарақ–дарақ меларзид. Ман бо умеди раҳм дар чоям нишастам ва гиряолуд гуфтам:

–Тарсидам, амакҷон, тарсидам...

–Аз чӣ тарсидӣ? – ӯ ба атроф назар афканд.

–Аз ҳамон хирсу палангу...

–Кадом хирсу паланг? – таачҷубомез пурсид ӯ.

–Ҳо дар роҳ гуфтедку, – аз поин ҳаросон ба рӯи амакам чашм давондам. Ба назарам намуданд... Дандонҳояшон чунон калон–калони тез, ки...

–Э гӯсола, буздилхӯча, ман барои зиқ нашуданат он гапҳоро гуфтам, – аз ҷаҳл дандон ба дандон совида бо қаҳр аз дасти ман бардошт амакам ва афзуд. – Хез, ки корро расво кардӣ. Ба ту, ношуд, гуфтам, ки набиё. Кӯдак пеши модараш мешинад. Як бори дигар «ҳамроҳат меравам» бигӯю рӯзата бин!

Хайрият, ки аз ин мочаро бо суханҳои тунду талх, лекин бе шаппотиву химча ва гӯштоб раҳидам.

* * * * *

Нисфирӯзӣ ба ҷои сердолу дарахте расидем. Аз беҳи як дарахти чормағз чашмаи зулоле ҷӯш зада мебаромад. Амакам борхалтаашро лаби чашма, рӯи сабззор партофт. Камонро ба шоҳи хамидаи дарахт овехта, мӯзаҳояшро аз по кашида ба ҳузур дасту рӯ шуст. Ман, ки ташна будам, дарҳол лаб ба лаби чашма мондаму аз оби ях барин сард нӯшидам. Баъд болои сабззори мисли махмал нарм дароз кашидам. Амакам ҳанӯз гуноҳи маро набахшида буд, ҳарфе намезад. Ў аз борхалта нон бароварда, порاپора карда, ба оби чашма мепартофт. Оҳо, нонро дар оби чашма тар карда хӯрдан ҳам лаззате доштааст! Амакам ноку муруд ва чормағзҳои аз дарахтон чидамонро рӯи коғазе рехту ниҳоят қуфли лабашро кушод:

–Юсуф.

–Лаббай, амак.

–Оби ин чашма дору аст. Чӣ қадар сер бошӣ, як каф бихӯрӣ, боз иштиҳоят кушода мешавад. Ман доим дар ҳамин ҷо дам мегирам.

Акнун ман ба гапи ӯ ҷавобе надодам.

* * * * *

Ҳамин лаҳза аз поён, аз байни ҷангалзор садои ҳуштакмонанде ба гӯш расид. Амакам чизеро пай бурд, ки тез аз ҷой хест ва нӯг–нӯги по рафта, ба поён чашм давонд. Сипас гӯё чизи гумкардаашро ёфта бошад, шоду қаноатманд баргашту камонро аз шоҳи дарахт гирифта пичиррос зад:

–Ана, паҳлавон ба пойи худаш маро кофта омад. Дам назада ин ҷо биёю хирсро бин. Бача ҳам дорад...

Аз тарс нафасам ба дарун афтод. Чун соя ба амакам часпида, ба пудиназори поёни чашма, ки ҳанӯз сабз ва тару тоза буд, даромада камин гирифт. Ман ҳаросон ба нишебӣ нигаристам. Дарандаи бадҳайбати сиёҳтоб бо ду бачаи қачпош таги дарахти чормағз гашту гузор дошт. Хирсбачаҳо бо фуки борику дарози худ баргҳои хазонро беқаророна тағу рӯкунон чормағзҳои рехтаро ёфта, бо дандон шикаста мехӯрданд.

Хирси бузург баногоҳ муғамбирона садое бароварду ба дарахти чормағз часпид. Ў ботамкин синамолон ба боло хазида, баъд мобайни наздаи боқуввате рафта, бо панҷаҳояш онро сахт ларзонд. Хирсбачаҳо аз ин кори модар хурсанд, ҳарисона ба чормағзҳои рехта дарафтоданд. Онҳо бо шӯру ғавғое якдигарро тела дода, ин тарафу он тараф ҷаҳида, чормағзҳои ба каф омадаро мешикастанд. Ин рафтори хирсбачаҳо магар ба хирс нафорид, ки садои бадхашмонае баровард. Хирсбачаҳо аз

ғуридани таҳдидомези модар рамуз гирифта, лаҳзае ором истоданд. Хирс ба навдаи дигар гузашта боз чормағз афшонд. Пас аз лаҳзае як хирсбача ба дарахт баромаданӣ шуд. Ин кирдораш магар ба хирс хуш наомад, ки аз боло садои бадхашмонаву таҳдидомез баровард. Хирсбача бо дили нохоҳам ба поин фуромад. Хирс хотирчамъ шуда ба шохи дигар гузашт ва боз чормағз афшонд. Магар ҳаваси ба дарахт баромадан дар дили хирсбача боз пайдо шуд, ки давида ба танаи чормағз часпид. Хирс аз болои дарахт даме ба бачаҳояш нигаристу ғурунгосзанон поён хамид. Амакам синаашро ба рӯи замин пахшкунон ҳайвонро ба нишон гирифта гуфт:

–Вақташ расидааст... ҳозир ме–пар–ро–нам!

–Мепарронед?! – нобоварона ба амакам нигаристам.

–Ҳа! – қатъӣ ҷавоб дод ӯ.

–Чаро? Кабкро барои гӯшташ мепарронед, хирсро чӣ?

–Барои зебаш, – ғазаболуд пичиррос зад амакам. – Хап шин!

Вале хирс аз дарахт фуромадан баробар кори ачибе карду на танҳо ман, балки амакамро низ дар ҳайрат гузошт. Ӯ бачаи «беодобаш»–ро бо хашм бардошта, аз таги чормағз берунтар дар обраҳае хобонд ва сангеро болои гарданаш гузошт. Бачаи дуюмашро ҳам ҳамин тавр сангбанд карду боз ба чормағз баромад. Хирсбачаҳо бо овозе гириялуд ва дарднок дасту

по мезаданд. Хирсбачаи якрав бо дасту почакзанӣ оқибат худро аз таги харсанг раҳонд ва пайкарашро афшонда, калавида–калавида омада ба дарахт часпид. Хирс боз ду–се бор бо хашм фарёд зада, бачаашро боздоштани шуд. Лекин таҳдидро хирсбача гӯё нашунида, ханҷолкашон ба нӯги дарахт баромад.

Аз ин нописандии хирсбача магар ғазаби хирс зиёд шуд, ки ғур–ғуркунон ба шохи болотаре гузашту онро сахт афшонд. Аз такони сахт хирсбача мувозинаташро гум карда, аз шохе ба шохе бархӯрда, сарозер болои санги теғадоре афтода, бо нолиши сахту ҷонкоҳ хеле дасту почак заду хобид. Хирс бо ғалоғула боз хеле ҷормағз афшонд, баъд аз дарахт фууромад.

Амакам як ҷунбиду синаашро боз бештар ба рӯи замин пахш кард. Хаёл кардам, ки ҳозир мепарронад. Диламро даҳшат фаро гирифт, беқарор шудам. Гоҳ ба ҷунбучули хирс менигаристаму гоҳ ба амакам. Дилам сахтсахт метापид, нафасгириям зиёд мешуд. Аз сару рӯям арақ мешорид. Амакам низ ҳар лаҳза ноаён сӯям чашм медавонд.

Хирс аввал сангро аз болои гардани бачааш бардошта, сӯе партофт. Хирсбача калавида–калавида аз модар дур шуд. Хирс ғур–ғуркунон пеши бачаи аз дарахт афтодааш рафт, ба он даст расонд, бо забони хирсонааш чиҳое гуфт. Аммо хирсбача наҷунбид. Хирс ўро бардошта болои пойҳа рост монд, лек хирсбача афтод. Хирс бадани бачаашро палмосид, онро аз як паҳлу ба паҳлуи дигар гузошт, бӯяш кашиду навозишҳа кард. Вале хирсбача беҳаракат истод. Хирс ба шубҳа атрофро аз назар гузаронда, таҳлукаомез наъра кашид. Боз даме сару гардан, шикаму синаи бачаашро бӯид. Ва гӯё онро аз хоби гарон бедор мекарда бошад, сахт афшондаш. Аммо бефоида.

–Хирсбача мурдааст! – бо алам пичиррос задам. Дасти боқуввати амакам маро аз нимхез шудан боздошт.

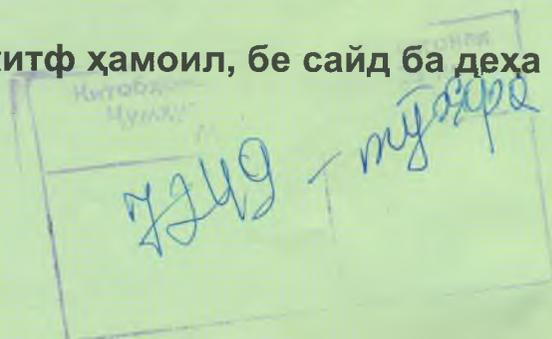
Хирс даме карахту ночунбон истод, баъд ноумедона дастҳояшро ба рӯ бурда, фиғони ҷонкоҳе кашид. Акси садои мудҳиши хирс дар кӯҳу дараҳои хомӯш ва ҷангалзор ғулғула андохт. Аз дидани мусибати хирс ва нолаву фиғони ӯ амакам ангушти ҳайрат мегазид.

Хирс ба чормағзҳои чамъкардааш дигар нигоҳе накард. Бачаи бечонашро бар пушт бардошта, оҳу фиғонкашон ба ҷангалзор даромад. Кӯҳу ҷанғалистони хазонпӯш гӯё аз гиряи талхи хирс ба сукут рафтанд. Амакам мисли он ки аз кори вазнин монда шуда бошад, нафаси чуқуре кашида, аз ҷояш хест. Ӯ низ ба нону меваҳои болои коғаз нигоҳе накарда, сару рӯи арақшорашро поккунон гуфт:

–Саёҳат кифоя. Бармегардем...

Вай бори аввал халтаи холӣ ва камон сари китф ҳамоил, бе сайд ба деха баргашт...

Абдулҳамид САМАД

“Гиряи хирс”

(ҳикоя)

ТҒД «Истиқбол», 2006с

Душанбе, хиёбони Саъдии Шерозӣ 16

Дар ин ҷо ҷамъияти баҷаҳомак
риш Т. ...
М. ...
7249 - турур

Мушовир ва муҳаррир: *Латофат КЕНҶАЕВА*
Мусаввир: *Абдусалом АБДУЛЛОЕВ*
Мусаҳҳаҳ: *Ганчина МУЛЛОҶОНОВА*
Ороиш: *Римма ПОЛУХИНА*
Тарроҳ: *Комрони РАҲМОНЗОД*

Ба чоп супорида шуд. 15 апрели соли 2006.

Ба чопаш имзо шуд. 20 апрели соли 2006.

Теъдод. 2.000 нусха. Ҷузъи чопию ҳисобӣ 5,0

Дар интишороти «Мега» (Туркиё) ба нашр расид.

